

Harry Dean Stanton 1926–2017

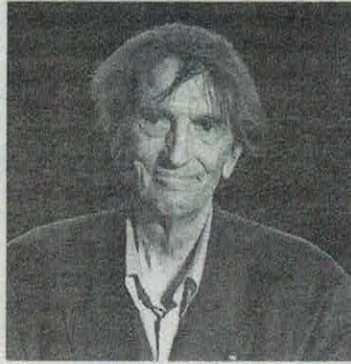
Näyttelijä teki sivurooleista suuria

YHDYSVALTALAINEN näyttelijä Harry Dean Stanton kuoli Los Angelesissa 15. syyskuuta. Hän oli 91-vuotias, syntynyt 14. heinäkuuta 1926 West Irvinessa Kentuckyssa.

Toisessa maailmansodassa Stanton palveli kokkina laivastossa ja näki muun muassa Okinawan taistelun. Hän alkoi näyttellä opiskellessaan journalismia. Kaliforniaan muutettuaan hän näytteli maineikkaassa Pasadena Playhouse -teatterissa muun muassa Gene Hackmanin ja Robert Duvallin kanssa. Hän teki myös musiikkia läpi uransa.

Tv:ssä Stanton aloitti 1954. Valkokankaalla hän vilahti ensimmäisen kerran Alfred Hitchcockin *Väärässä miehessä* (1956). Lopputeksteissä hänet mainittiin ensimmäiseksi länkkärissä *Tomahawkipolku* (1957).

STANTON esiintyi kymmenien elokuvien sivurooleissa. Karisma ja mieleenpainuvat, karheat kasvopiirteet takasivat työt luonnanäyttelijänä, mutta silo-

Harry Dean Stanton

poskista tähteä hänestä ei saanut. Hän näytteli usein laitapuolen kulkijoita ja rikollisia.

Mieleenpainuvia pikkurooleja riitti muun muassa elokuvissa *He ratsastivat läpi luotisateen* (1965), *Lannistumaton Luke* (1967), *Pat Garrett ja Billy the Kid* (1973), *Kummisetä osa II* (1974) ja *Missouri Breaks* (1976).

John Hustonin *Wise Bloodissa* (1979) ja Ridley Scottin *Alienissa* (1979) Stantonilla oli isommat

roolit. Niistä alkoi yli viisikymppisen näyttelijän huippukausi.

Alex Coxin mustassa komediassa *Repo Man* (1984) ja Wim Wendersin draamassa *Paris, Texas* (1984) Stanton näytteli päärooleja. Ensimmäisestä tuli kulttisuosikki, ja jälkimmäinen sai Cannesissa pääpalkinnon ja kriitikoiden palkinnon.

Pääroolit olivat yhä harvinaisia, mutta enää Stanton ei esittänyt vain pahiksia. Hän näytteli muun muassa kolmessa David Lynchin elokuvassa.

STANTON ei mennyt koskaan naimisiin ja piti yksityiselämänsä poissa julkisuudesta. Sophie Huberin dokumentissa *Harry Dean Stanton: Partly Fiction* (2012) hän kertoi urastaan ja soitti amerikkalaista kansanmusiikkia.

Viimeiseksi työksi jäi Stantonille räätälöity päärooli John Carroll Lynchin elokuvassa *Lucky* (2017), jota esitetään parhailaan Rakkautta ja anarkiaa -festivaalilla.

Harri Römpötti

HS 19.9.2017